

Valstybinio audito ataskaita

VIEŠOSIOMS SVEIKATOS PRIEŽIŪROS ĮSTAIGOMS PERDUOTO VALSTYBĖS TURTO VALDYMAS

2017 m. balandžio 20 d. Nr. VA-2017-P-10-2-8

Su valstybinio audito ataskaita galima susipažinti
Valstybės kontrolės interneto puslapyje
adresu www.vkontrole.lt

TURINYS

<u>SANTRUMPOS IR SAVOKOS</u>	<u>3</u>
<u>SANTRAUKA</u>	<u>4</u>
IŠVADOS	4
REKOMENDACIJOS	5
<u>IŽANGA</u>	<u>6</u>
<u>AUDITO REZULTATAI</u>	<u>8</u>
1. Sveikatos apsaugos srityje nesudarytos prielaidos tinkamai valdyti valstybės turta	8
2. Trūksta atsakingo požiūrio į sveikatos priežiūros įstaigoms perduoto turto valdymą	10
2.1. Nepakankama panaudos sutarčių priežiūra	10
2.2. Valstybės turto nuoma galėtų duoti didesnę naudą	12
2.3. Ministerija nenaudojamo turto klausimus sprendžia formaliai	13
<u>REKOMENDACIJŲ ĮGYVENDINIMO PLANAS</u>	<u>16</u>
<u>PRIEDAI</u>	<u>19</u>

SANTRUMPOS IR SĄVOKOS

Disponavimas turtu – teisė turtą parduoti, kitaip perleisti, taip pat išnuomoti, įkeisti arba kitokiu būdu keisti jo teisinę būklę.¹

Nuomos sutartis – pagal nuomos sutartį viena šalis (nuomotojas) įsipareigoja duoti nuomininkui daiktą laikinai valdyti ir naudotis juo už užmokestį, o kita šalis (nuomininkas) įsipareigoja mokėti nuomos mokesčių.²

Panaudos sutartis – neatlygintinio naudojimosi daiktu (panaudos) sutartimi viena šalis (panaudos davėjas) perduoda kitai šaliai (panaudos gavėjui) nesunaudojamąjį daiktą laikinai ir neatlygintinai valdyti ir juo naudotis, o panaudos gavėjas įsipareigoja grąžinti tą daiktą tokios būklės, kokios jis jam buvo perduotas atsižvelgiant į normalų susidėvėjimą arba sutartyje numatytos būklės.³

Sveikatos priežiūros įstaiga – juridinis asmuo, organizacija ar jų filialas Sveikatos priežiūros įstaigų įstatymo, Visuomenės sveikatos priežiūros įstatymo ir Odontologų rūmų įstatymo nustatyta tvarka turintis teisę teikti sveikatos priežiūros paslaugas.⁴

Turto naudojimas – naudingųjų turto savybių taikymas naudotojo poreikiams tenkinti.⁵

Turto nurašymas – Vyriausybės nustatyta tvarka įformintas turto išėmimas iš apyvartos ar sandėliavimo vietų, kai šis turtas perleidžiamas arba likviduojamas.⁶

Turto patikėjimo teisė – valstybės ar savivaldybių institucijos, Lietuvos banko, valstybės ar savivaldybės įmonės, įstaigos, organizacijos teisė savo įstatuose (nuostatuose), taip pat valstybės ar savivaldybės įmonių, įstaigų, organizacijų veiklą reglamentuojančiuose norminiuose aktuose nustatyta tvarka bei sąlygomis valdyti, naudoti valstybės ar savivaldybių perduotą turtą ir disponuoti juo nepažeidžiant įstatymų ir kitų asmenų teisių bei interesų.⁷

Turto valdymas – teisė įstatymų nustatyta tvarka daryti turtui fizinį ir ūkinį poveikį.⁸

Turto valdytojas – valstybės ar savivaldybių institucijos, Lietuvos bankas, valstybės ar savivaldybės įmonė, įstaiga ar organizacija ir įstatymo nustatytais atvejais kiti juridiniai asmenys, patikėjimo ar nuosavybės teise valdantys, naudojantys valstybės ar savivaldybės turtą ir disponuojantys juo.⁹

Viešoji įstaiga – pelno nesiekiantis ribotos civilinės atsakomybės viešasis juridinis asmuo, kurio tikslas – tenkinti viešuosius interesus vykdant švietimo, mokymo ir mokslinę, kultūrinę, sveikatos priežiūros, aplinkos apsaugos, sporto plėtojimo, socialinės ar teisinės pagalbos teikimo, taip pat kitokią visuomenei naudingą veiklą.¹⁰

¹ LR valstybės ir savivaldybių turto valdymo, naudojimo ir disponavimo juo įstatymas, 1998-05-12 Nr. VIII-729, 2 str.1 d.

² LR civilinis kodeksas, 6.477 str.

³ Ten pat, 6.629 str.

⁴ LR sveikatos priežiūros įstaigų įstatymas, 1996-06-06 Nr. I-1367, 2 str. 1 d.

⁵ LR valstybės ir savivaldybių turto valdymo, naudojimo ir disponavimo juo įstatymas, 1998-05-12 Nr. VIII-729, 2 str. 8 d.

⁶ Ten pat, 2 str. 9 d.

⁷ Ten pat, 2 str. 10 d.

⁸ Ten pat, 2 str. 11 d.

⁹ Ten pat, 2 str. 12 d.

¹⁰ LR viešųjų įstaigų įstatymas, 1996-07-03 Nr. I-1428, 2 str. 1 d.

SANTRAUKA

Sveikatos apsaugos ministerija (ministerija), formuojanti valstybės politiką sveikatos apsaugos srityje, valstybės ir daliai savivaldybių sveikatos priežiūros viešųjų įstaigų suteikia valstybės turtą sveikatos priežiūros paslaugoms teikti.

Ministerijos patikėjimo teise valdomas ilgalaikis materialusis ir nematerialusis turtas 2016 m. sudarė 296,1 mln. Eur, didžioji dalis jo – 289,9 mln. Eur (97,9 proc.) – panaudos teise perduotas naudoti viešosioms sveikatos priežiūros įstaigoms.

Ankstesnių auditų¹¹ metu nustatyti pastebėjimai, susiję su turto valdymu (dėl nesudarytų ar neatnaujintų panaudos sutarčių, dėl valstybės turto registracijos ne ministerijos patikėjimo teise, dėl leidimo naudotis patalpomis be teisinio pagrindo, dėl nesudarytų valstybinės žemės po pastatais panaudos sutarčių, dėl neapdrausto panaudos pagrindais perduoto turto, dėl ministerijos leidimo subnuomoti patalpas ir kt.), rodo, kad ministerija nepajėgi deramai atlikti tokio turto valdytojo funkcijų ir užtikrinti tinkamo viešosioms sveikatos priežiūros įstaigoms pagal panaudos sutartis perduoto turto valdymo ir naudojimo.

Atlikome auditą, kurio tikslas – įvertinti, ar efektyviai ir teisėtai valdomas ir naudojamas valstybės turtas sveikatos apsaugos srityje. Vertindami šio valstybės turto valdymą nagrinėjome:

- ar ministerijos vykdomos turto, atiduoto pagal panaudą viešosioms sveikatos priežiūros įstaigoms, valdymo funkcijos yra susijusios su valstybės politikos sveikatos apsaugos srityje formavimu, jos įgyvendinimo organizavimu, koordinavimu ir kontroliavimu;
- ar ministerija tinkamai atlieka turto valdymo funkcijas, kad turtas būtų valdomas teisėtai ir efektyviai.

Auditą atlikome Sveikatos apsaugos ministerijoje, duomenis ir informaciją taip pat rinkome iš viešųjų sveikatos priežiūros įstaigų, kurioms ministerija yra perdavusi panaudos teise valstybės turtą. Audituojamas laikotarpis – 2015 metai. Siekiant išsamesnio vertinimo, kai kuriais atvejais buvo analizuojami ir ankstesnių laikotarpių bei 2016 metų duomenys.

Šio audito rezultatai parodė, kad ministerijos vykdomos turto, atiduoto pagal panaudą viešosioms sveikatos priežiūros įstaigoms, valdymo funkcijos nėra susijusios su valstybės politikos sveikatos apsaugos srityje formavimu ir toks turto valdymo modelis yra netinkamas, todėl turtas ne visais atvejais valdomas efektyviai.

Įvertinę audito metu surinktus įrodymus, pateikiame valstybinio audito išvadas ir rekomendacijas.

IŠVADOS

Šalies mastu vykstantis valstybės nekilnojamojo turto valdymo centralizavimas pagal dabartinį teisinį reglamentavimą neapima sveikatos priežiūros ir gydymo paskirties nekilnojamojo turto, todėl šis procesas Sveikatos apsaugos ministerijos funkcijų šio turto valdymo srityje reikšmingai nepakeis. Taigi ministerija turėtų imtis aktyvių veiksmų spręsdama nurodytas turto, atiduoto pagal panaudą sveikatos priežiūros įstaigoms, valdymo problemas:

¹¹ 2009–2014 m. finansiniai (teisėtumo) auditai (audito ataskaitos: 2010-05-31 Nr. FA-P-10-8-51, 2011-05-31 Nr. FA-P-10-6-56, 2012-07-16 Nr. FA-P-10-5-42, 2013-07-15 Nr. FA-P-10-7-88, 2014-07-15 Nr. FA-P-10-8-45, 2015-07-20 Nr. FA-P-10-6-10-1).

1. Sveikatos apsaugos srities turto valdymo modelis yra netinkamas, nes ministerija iš dalies (išskyrus turto priežiūrą) veikia kaip centralizuotas turto valdytojas, disponuojantis asmens sveikatos priežiūros įstaigoms pagal panaudą perduotu valstybės turtu, kai ministerijos pagrindinis tikslas yra formuoti sveikatos apsaugos srities politiką (1 skyrius).
2. Ministerija vykdo nepakankamą panaudos sutarčių priežiūrą, nes neturi tikslios informacijos apie panaudos gavėjų ir su jais sudarytų sutarčių skaičių, yra likusių neterminuotų sutarčių, o daliai panaudos gavėjų nenumatyta pareiga apdrausti turtą, panaudos sutartys netikslinamos, pasikeitus perduoto turto kiekiui. Tokios informacijos turėjimas būtų naudingas sprendimams priimti, pavyzdžiui, dėl tinkamiausio sveikatos priežiūros paslaugų tinklo sukūrimo (2.1 poskyris).
3. Ministerija pati nevykdydama visų turto valdytojo funkcijų ir nenustačiusi turto valdymo efektyvumo rodiklių, dalį valstybės turto valdytojo funkcijų (nuomos konkurso organizavimo, siūlomo pradinio nuomos mokesčio apskaičiavimo, aukcionų organizavimo, parduodamo turto kainų nustatymo ir kt.) perduoda vykdyti panaudos gavėjams, o jie nėra suinteresuoti efektyviai valdyti turtą, nes atsakomybė jiems už tai nėra nustatyta ir jie negauna naudos už šių funkcijų vykdymą. Tai lemia neefektyvų turto valdymą ir mažesnes valstybės pajamas (2.2 ir 2.3 poskyriai).

REKOMENDACIJOS

Atsižvelgiant į tai, kad aukščiausioji audito institucija atlieka sisteminį valstybės nekilnojamojo turto valdymo auditą, kurio metu vertina šio turto valdymo politiką ir pateiks siūlymų dėl kompleksinio problemų sprendimo, Sveikatos apsaugos ministerijai teikiame rekomendacijas, kurios reikalauja imtis neatidėliotinų ministerijos veiksmų:

1. Kad būtų sudarytos prielaidos atskirti politikos formavimą ir jos įgyvendinimą bei efektyviai valdyti pagal panaudą perduotą turtą: peržiūrėti struktūrinių padalinių vykdomas šio turto valdymo ir su tuo susijusias funkcijas bei nustatyti aiškią atsakomybę už jų vykdymą, kad jos būtų naudingos sveikatos apsaugos politikos sprendimams priimti (1, 2 išvados).
2. Peržiūrėti ministerijos sudarytas panaudos sutartis lyginant su faktiškai sveikatos priežiūros įstaigoms perduotu naudotis valstybės turtu ir, esant reikalui, inicijuoti jų atnaujinimą ar sudaryti naujas sutartis, taip užtikrinant, kad visas valstybės turtas sveikatos priežiūros įstaigoms naudotis būtų perduotas pagal tinkamiausias sąlygas tam turtui valdyti (2 išvada).
3. Kad dėl nenaudojamo turto laiku būtų priimti racionalūs sprendimai:
 - 3.1. atlikti valstybės turto, perduoto pagal panaudą, naudojimo analizę (3 išvada);
 - 3.2. ieškoti būdų, leidžiančių vykdyti nuolatinę stebėseną įsitikinant turto buvimu ir būklės įvertinimu (3 išvada).
4. Turto valdytojo planavimo dokumentuose nustatyti veiklos rodiklius, kurie parodytų perduoto turto valdymo efektyvumą (3 išvada).

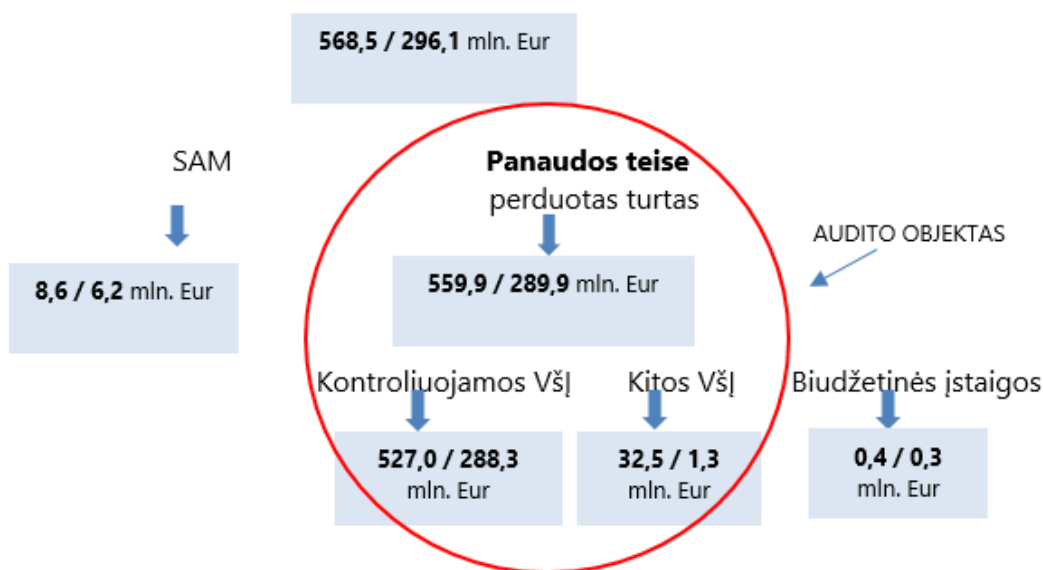
Detalesnė informacija apie rekomendacijų įgyvendinimo priemones ir terminus pateikta dalyje „Rekomendacijų įgyvendinimo planas“ (žr. 16 psl.).

IŽANGA

Lietuvos Respublikos sveikatos apsaugos ministerija yra valstybės įstaiga, kuri formuoja valstybės politiką, organizuoja, koordinuoja ir kontroliuoja jos įgyvendinimą, ir, įstatymų numatytais atvejais, ją įgyvendina sveikatos apsaugos ministrui pavestose valdymo srityse.

Sveikatos apsaugos srities turtą sudaro Sveikatos apsaugos ministerijos patikėjimo teise valdomas turtas (žr. 1 pav.), ministerijai pavaldžių biudžetinių įstaigų patikėjimo teise valdomas turtas ir ministerijos kontroliuojamoms viešosioms sveikatos priežiūros įstaigoms priklausantis turtas.

1 pav. Sveikatos apsaugos ministerijos materialusis ir nematerialusis turtas (išskyrus finansinį turtą) įsigijimo / likutine verte

Šaltinis – Valstybės kontrolė pagal Sveikatos apsaugos ministerijos pateiktus duomenis

Sveikatos apsaugos ministerija kaip ir kitos valstybės institucijos (ar kiti teisės aktuose numatyti juridiniai asmenys) patikėjimo teise valdo, naudoja ir disponuoja valstybės turto.¹² Jis gali būti perduodamas panaudos pagrindais laikinai neatlygintinai valdyti ir naudoti biudžetinėms įstaigoms, viešosioms įstaigoms, kai bent vienas iš jų dalininkų yra valstybė ar savivaldybė, ar kitiems subjektams.¹³

Sveikatos apsaugos ministerijos patikėjimo teise valdomas ilgalaikis materialusis ir nematerialusis turtas 2016 m. sudarė 296,1 mln. Eur. Didžioji jo dalis (97,9 proc., apie 29 tūkst. turto vienetų) yra panaudos pagrindais perduota 212 įstaigų (žr. 1 lentelę).

¹² LR valstybės ir savivaldybių turto valdymo, naudojimo ir disponavimo juo įstatymas, 1998-05-12 Nr. VIII-729, 7 str.

¹³ Ten pat, 14 str.

1 lentelė.

Informacija apie panaudos pagrindais perduoto ilgalaikio materialiojo turto vienetus pagal turto rūšis*

Turto rūšis	Kontroliuojamų VŠĮ		Kitų VŠĮ		Turto vienetai
	Įsigijimo vertė (tūkst. Eur)	Likutinė vertė (tūkst. Eur)	Įsigijimo vertė (tūkst. Eur)	Likutinė vertė (tūkst. Eur)	
Pastatai	278 263,7	215 941,4	443,4	253,5	500
Infrastruktūros ir kiti statiniai	5 256,2	2 536,2	0	0	147
Nekilnojamosios kultūros vertybės	20 988,4	18 424,6	0	0	28
Mašinos ir įrenginiai	187 840,6	30 198,2	14 855,8	86,0	18 505
Transporto priemonės	4 022,9	10,9	13 849,0	0	335
Baldai ir biuro įranga	6 840,9	1 585,0	1 715,2	0	8571
Kitas ilgalaikis materialusis turtas	888,1	382,4	24,3	0	543
Nebaigta statyba ir išankstiniai mokėjimai	24 450,9	24 450,9	103,0	103,0	105
				Iš viso	28 734

* apytiksliai duomenys

Šaltinis – Valstybės kontrolė pagal Sveikatos apsaugos ministerijos pateiktus 2016 metų duomenis

Toks valstybės turto valdymo būdas – perduoti viešosioms sveikatos priežiūros įstaigoms panaudos teise laikinai neatlygintinai valdyti ir naudotis – pasirinktas 1997 metais, kai įstatymu¹⁴ buvo priimtas sprendimas perduoti Sveikatos apsaugos ministerijai visą į viešąsias įstaigas reorganizuotų biudžetinių sveikatos priežiūros įstaigų turtą.

Įstatymas¹⁵ numato, kad valstybės ir savivaldybių turtas turi būti valdomas, naudojamas ir juo turi būti disponuojama vadovaujantis šiais principais:

- 1) visuomeninės naudos – jis turi būti valdomas, naudojamas ir disponuojama juo turi būti rūpestingai, siekiant užtikrinti visuomenės interesų tenkinimą;
- 2) efektyvumo – sprendimais, susijusiais su šio turto valdymu, naudojimu ir disponavimu juo, turi būti siekiama maksimalios naudos visuomenei;
- 3) racionalumo – jis turi būti tausojamas, nešvaistomas, racionaliai valdomas ir naudojamas;
- 4) viešosios teisės – sandoriai dėl šio turto turi būti sudaromi tik teisės aktų, reglamentuojančių disponavimą valstybės ir (ar) savivaldybių turtu, nustatytais atvejais ir būdais.

Auditas atliktas pagal Valstybinio audito reikalavimus¹⁶ ir tarptautinius aukščiausiųjų audito institucijų standartus¹⁷. Atlikdami auditą darėme prielaidą, kad visi auditoriams pateikti dokumentai yra teisingi, išsamūs ir galutiniai, o jų kopijos atitinka originalus.

Audito procedūros ir metodai pateikti ataskaitos 1 priede.

¹⁴ LR sveikatos priežiūros biudžetinių įstaigų reorganizavimo į valstybės ir savivaldybių sveikatos priežiūros viešąsias įstaigas įstatymas, 1997-06-24 Nr. VII-297.

¹⁵ LR valstybės ir savivaldybių turto valdymo, naudojimo ir disponavimo juo įstatymas, 1998-05-12 Nr. VIII-729, 9 str.

¹⁶ Patvirtinta LR valstybės kontrolieriaus 2002-02-21 įsakyму Nr. V-26 (2015-03-24 Nr. V-54 redakcija).

¹⁷ 3000-asis TAAIS „Veiklos audito įgyvendinimo rekomendacijos“ ir 3100-asis TAAIS „Veiklos audito gairės – svarbiausi principai“ (http://www.vkontrole.lt/meniu.aspx?dok_id=350).

AUDITO REZULTATAI

1. SVEIKATOS APSAUGOS SRITYJE NESUDARYTOS PRIELAIDOS TINKAMAI VALDYTI VALSTYBĖS TURŲ

Atlikdami auditą laikėmės nuostatos, kad Sveikatos apsaugos ministerijos atliekamos turto valdymo funkcijos turi būti susijusios ir naudingos pagrindinei ministerijos veiklai – sveikatos apsaugos politikos formavimui. Audito metu vertinome, ar sveikatos apsaugos srities turto valdymas yra reglamentuotas sveikatos apsaugos srities specialiuosiuose teisės aktuose, ar šio turto valdymas yra planuojamas ministerijos strateginiuose dokumentuose, ar vykstantis valstybės turto centralizavimas turės įtakos šio valstybės turto valdymui.

Siekiant valstybės turtą valdyti racionaliau ir efektyviau ir spręsti valstybės turto valdymo problemas, 2009 m. Centralizuoto valstybės turto valdymo 2009–2016 metų strategijoje¹⁸ numatyta valstybės nekilnojamąjį turtą valdyti centralizuotai. Įgyvendinant šią strategiją įstatyme¹⁹ numatyta, kad nekilnojamojo turto centralizavimas turi apimti tik administracinės paskirties ir nenaudojamą valstybinėms funkcijoms įgyvendinti turtą. Taigi šie pokyčiai pagal dabartinį teisinį reglamentavimą neapima sveikatos priežiūros ir gydymo paskirties nekilnojamojo turto, todėl šio turto valdymo problemos nebus sprendžiamos, ir ministerijos funkcijos turto valdymo srityje reikšmingai nesikeis.

Ministerijos patikėjimo teise valdomo turto didžiąją dalį (97,9 proc.) sudaro panaudos teise viešosioms sveikatos priežiūros įstaigoms perduotas naudoti turtas. Toks turto valdymo būdas lemia tai, kad ministerija veikia kaip centralizuotas šio turto valdytojas (išskyrus turto priežiūrą), vykdamas 212 įstaigų perduoto nekilnojamojo ir kito perduoto turto (apie 675 pastatų, kitų statinių ir 28 059 kito turto vienetų) valdymo funkcijas (perdavimo, nurašymo, nuomos, pardavimo ir kt.), t. y. valdydama ne tik savo pačios naudojamą, bet ir pagal panaudą perduotą turtą.

1997 metais sveikatos priežiūros biudžetines įstaigas reorganizavus į viešąsias²⁰, jos valstybės turtą neatlygintinai gauti gali tik panaudos pagrindais, nes Sveikatos priežiūros įstaigų įstatyme išimtinės teisės kitu būdu valdyti ir naudoti turtą joms nenumatytos. Pavyzdžiui, Valstybinės aukštosios mokyklos (viešosios įstaigos) turtą valdo ir naudoja pagal patikėjimo sutartis.

Pavyzdys dėl turto valdymo reglamentavimo

Mokslo ir studijų įstatymo 87 str. nustatyta, kad valstybė jai nuosavybės teise priklausančią ilgalaikį materialųjį turtą Vyriausybės nustatyta tvarka gali perduoti valstybinėms aukštosioms mokykloms patikėjimo teise pagal patikėjimo sutartį. Valstybinės aukštosios mokyklos pagal patikėjimo sutartį joms perduotą turtą gali nuomoti arba perduoti panaudai Vyriausybės nustatyta tvarka.

¹⁸ LR Vyriausybės 2009-11-25 nutarimas Nr. 1597 „Dėl Centralizuoto valstybės turto valdymo 2009–2016 metų strategijos patvirtinimo“.

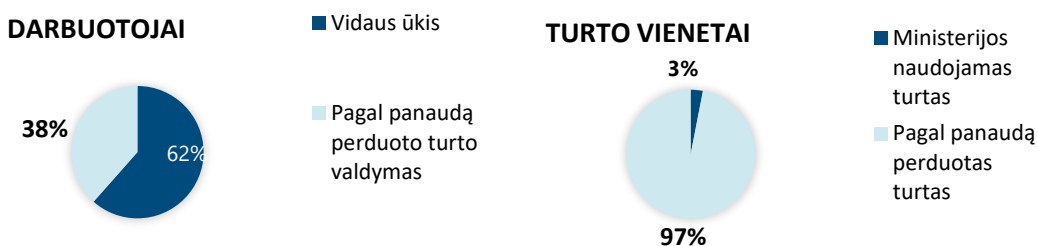
¹⁹ LR valstybės ir savivaldybių turto valdymo, naudojimo ir disponavimo juo įstatymas, 1998-05-12 Nr. VIII-729, 19 str.

²⁰ LR sveikatos priežiūros biudžetinių įstaigų reorganizavimo į valstybės ir savivaldybių sveikatos priežiūros viešąsias įstaigas įstatymas, 1997-06-24 Nr. VII-297.

Toks sveikatos apsaugos srities turto valdymo modelis nesudaro prielaidų tinkamai valdyti pagal panaudą perduotą turtą, nes ministerija, kurios tikslas yra formuoti valstybės politiką, organizuoti, koordinuoti ir kontroliuoti jos įgyvendinimą sveikatos apsaugos ministru pavestose valdymo srityse²¹ (asmens sveikata, visuomenės sveikata, farmacija, sveikatos draudimas) vykdo sveikatos priežiūros įstaigų naudojamo turto valdytojo funkcijas, nors savo planavimo dokumentuose šios veiklos neplanuoja ir nenumato šios veiklos rezultatą matuojančių kriterijų ir rodiklių.

Sveikatos apsaugos ministerijoje funkcijos, susijusios su pagal panaudą perduoto turto valdymu, yra pavestos Turto valdymo ir ūkio skyriui, kuris atlieka ir vidaus ūkio valdymo funkcijas. 2016 m. skyriui buvo patvirtinta 14 pareigybių (ir skyriaus vedėjo), iš jų pagal panaudą perduoto turto valdymo funkcijos yra pavestos 5 darbuotojams (be skyriaus vedėjo) (žr. 2 pav.).

2 pav. Turto valdymo ir ūkio skyriaus darbuotojų ir turto vienetų pasiskirstymas pagal pavestas funkcijas

Šaltinis – Valstybės kontrolė pagal Sveikatos apsaugos ministerijos duomenis

Nustatėme, kad 2015–2016 m. veiklos planuose Turto valdymo ir ūkio skyriui nenumatyta pagal panaudą perduoto turto valdymo darbai ir su šio turto valdymu susiję rodikliai.

Sveikatos apsaugos ministerija neplanuodama veiklos ir neproporcingai paskirstydama žmogiškuosius išteklius (žr. 2 pav.), kuriems būtų numatyta vykdyti turto valdymo funkcijas, neskiria pakankamai dėmesio efektyviam turto, kurį pagal panaudos sutartis naudoja viešosios sveikatos priežiūros įstaigos, valdymui, o dalį funkcijų, susijusių su panaudos pagrindais perduoto turto valdymu, įgalioja atlikti panaudos gavėjus – viešąsias sveikatos priežiūros įstaigas (pvz.: turto nuomos organizavimą, turto nurašymą, pardavimą aukcionuose ir kt.).

Teisės aktuose galimybė turto valdytojo funkcijas pavesti vykdyti kitiems subjektams nėra numatyta, nenumatyta ir subjektų (panaudos gavėjų) pareiga laikytis valstybės turto valdymo principų bei atsakomybė už jų nesilaikymą, o viešosios įstaigos nei iš turto nuomos, nei iš pardavimo jokių pajamų negauna. Tai nesudaro prielaidų, kad įstaigos dėtų didžiausias pastangas atsakingai ir efektyviai valdyti ir naudoti šį turtą.

Pastebėtina, kad 2003 m. patvirtintoje Sveikatos priežiūros įstaigų restruktūrizavimo strategijoje²² ir pirmajame restruktūrizavimo etape 2003–2005 m. buvo numatyta, kad vienas didžiausių esamos sistemos trūkumų – daugelis pastatų ir medicininė įranga yra nepatenkinamos būklės, o sveikatos priežiūros įstaigų turto valdymas panaudos teise nesudaro sąlygų gerinti šią sistemą. Tačiau ši problema nebuvo sprendžiama ir tolesniuose etapuose turto valdymo klausimai neminimi.

Esant tokiai situacijai, kai ministerija, kurios pagrindinė veikla yra sveikatos politikos formavimas, iš dalies veikia kaip centralizuotas sveikatos apsaugos srities turto valdytojas, tikslinga būtų atskirti politikos formavimą nuo jos įgyvendinimo.

²¹ LR Vyriausybės 1998-07-24 nutarimu Nr. 926 patvirtintų Lietuvos Respublikos sveikatos apsaugos ministerijos nuostatų, 1 p.

²² LR Vyriausybės 2003-03-18 nutarimas Nr. 335, 6.3. ir 12.7 p.

2. TRŪKSTA ATSAKINGO POŽIŪRIO Į SVEIKATOS PRIEŽIŪROS ĮSTAIGOMS PERDUOTO TURTO VALDYMĄ

Valstybės turtas turi būti valdomas, naudojamas ir disponuojama juo rūpestingai, užtikrinant visuomenės interesų tenkinimą, kad sprendimais, susijusiais su šio turto valdymu, naudojimu ir disponavimu juo, būtų siekiama maksimalios naudos visuomenei.²³

Audito metu laikėmės nuostatos, kad turtas yra valdomas teisėtai ir efektyviai, kai atitinka minėtame įstatyme numatytus turto valdymo principus, kai ministerija disponuoja informacija apie perduotą turtą, ją analizuoja ir priima pagrįstus sprendimus, kai kontroliuoja, ar panaudos gavėjai turtu naudojami tinkamai ir pagal paskirtį, kai yra sudarytos viso perduoto turto panaudos sutartys, kai turtas išnuomojamas efektyviausiu būdu ir kt.

2.1. Nepakankama panaudos sutarčių priežiūra

Audito metu nagrinėdami ministerijos pateiktus duomenis apie panaudos teise perduotą turtą, nustatėme, kad ministerija neturi tikslios informacijos apie panaudos gavėjų ir su jais pasirašytų sutarčių skaičių. Skirtingų ministerijos padalinių pateikta informacija skirtinga, netiksli, audito metu pateikti duomenys nuolat tikslinami, keičiami, ministerijos pateiktame valdomo turto panaudos gavėjų sąraše yra likviduotų įstaigų. Ministerija neturi aktualaus visų panaudos sutarčių registro, nes nuosekliai registruojamos tik nuo 2010 m. sudarytos, pakeistos ar atnaujintos sutartys, todėl ministerija negalėjo pateikti informacijos, kiek yra iki 2010 m. sudarytų (ir šiuo metu aktualių) sutarčių.

2002 m. įsigaliojo teisės aktų nuostatos, kad valstybės turto panaudos sutartyse turi būti nustatyta panaudos gavėjo pareiga savo lėšomis apdrausti gaunamą turtą²⁴, o nuo 2005 m., kad viešosioms sveikatos priežiūros įstaigoms sutartimis turtas perduodamas ne ilgesniam kaip 10 metų terminui²⁵.

Pasikeitus teisės aktams, ministerija pasirašo reikalavimus atitinkančias (10 metų laikotarpio, nurodo pareigą apdrausti turtą) panaudos sutartis, bet yra neterminuotų sutarčių, pasirašytų 1997–2002 metais, kurių ministerija neatnaujina (ir sutarčių, kurias buvo pasirašiusios likviduotos apskričių viršininkų administracijos). Jose nenumatyta ir panaudos gavėjo pareiga savo lėšomis apdrausti gaunamą turtą, todėl ne visas turtas yra apdraustas. Paprašyta pateikti neatnaujintas panaudos sutartis, ministerija pateikė kelis pavyzdžius, tačiau, neturėdama iki 2010 m. sudarytų sutarčių registro, nežino, kiek iš viso sutarčių neatnaujinta.

Neatnaujintų panaudos sutarčių pavyzdžiai

Panaudos gavėjas	Sutarties data ir Nr. (jei yra)
<i>Sutartys su savivaldybių viešosiomis sveikatos priežiūros įstaigomis</i>	
Molėtų ligoninė	1998-12-15 Nr. 98
Gudžiūnų ambulatorija (prijungta prie Kėdainių PSPC)	2001-11-30
Šakių PSPC	2001-12-28 Nr. 197
Plokščių ambulatorija (dabar Panemunių ambulatorija)	2001-12-28 Nr. 198

²³ LR valstybės ir savivaldybių turto valdymo, naudojimo ir disponavimo juo įstatymas, 1998-05-12 Nr. VIII-729, 9 str.

²⁴ LR Vyriausybės 2002-12-03 nutarimas Nr. 1890 „Dėl valstybės turto perdavimo panaudos pagrindais laikinai neatlygintinai valdyti ir naudotis tvarkos aprašo patvirtinimo“, 1 priedas.

²⁵ LR valstybės ir savivaldybių turto valdymo, naudojimo ir disponavimo juo įstatymas, 1998-05-12 Nr. VIII-729.

Panaudos gavėjas	Sutarties data ir Nr. (jei yra)
<i>Sutartys, kurias pasirašiusios likviduotos apskričių viršininkų administracijos</i>	
Alytaus tuberkuliozės ligoninė	1998-12-31
Palangos vaikų reabilitacijos sanatorija „Palangos gintaras“	2002-04-12 Nr. 22

Šaltinis – Valstybės kontrolė pagal Sveikatos apsaugos ministerijos pateiktus duomenis

Ministerijos atstovų paaiškinimu, panaudos sutartys nėra atnaujinamos, nes Vyriausybės nutarimas, kuriuo buvo nustatytas 10 metų terminas, buvo priimtas 2002-12-03, o iki tol šio reikalavimo nebuvo.

Esant tokiai situacijai, kai dalis sutarčių neatnaujinta, viešosioms sveikatos priežiūros įstaigoms turtas perduodamas nevienodomis sąlygomis ir yra rizika, kad, įvykus draudžiamajam įvykiui, turto vertė nebus kompensuota ar atstatyta.

Be to, nustatyta atvejų, kai sveikatos priežiūros įstaigos valstybės turtu neatlyginamai naudojasi pagal pasaulio sutartį arba nesudariusios jokių sutarčių – taigi nesant teisinio pagrindo. Ministerija pateikė 3 tokius perduoto turto pavyzdžius, tačiau, ar yra daugiau tokių atvejų informacijos pateikti negalėjo dėl iki 2010 m. nevesto sutarčių registro:

- pagal 2006-04-25 pasaulio sutartį Nr. S-106 ministerija perdavė 22 turto vienetus (med. įrangą, kurios bendra įsigijimo vertė 43,9 tūkst. Eur) UAB „Rietavo šeimos daktaras“, nors tokio turto perdavimo būdo – neatlygintinai naudoti privačiam asmeniui – įstatymas²⁶ nenumato;
- pagal 2001–2002 m. pasirašytus perdavimo ir priėmimo aktus tarp įstaigos, ministerijos ir tiekėjo perduota medicinos technika (rentgeno aparatai Šakių, Kupiškio ligoninėms, kurių abiejų įsigijimo vertė po 95,6 tūkst. Eur).

Nepakankamą panaudos sutarčių priežiūrą rodo ir tai, kad ministerijai dalį panaudos pagrindais perduoto, bet įstaigų veiklai nereikalingo, turto išnuomojus ar nurašius, sutartys nėra tikslinamos, taigi perduoto pagal panaudą turto plotas, perduoto kito turto vienetų skaičius, vertė nėra tikslūs (pavyzdžiui, vien 2015 m. nurašyta daugiau nei 1 proc. perduoto turto).

Ministerija nevykdo ir teisės aktais²⁷ numatytos valstybės turto valdytojo, patikėjimo teise valdančio valstybei nuosavybės teise priklausantį, perduotą pagal panaudos sutartį turtą, pareigos kontroliuoti, ar panaudos gavėjas naudoja gautą turtą pagal paskirtį, ar verčiasi veikla, dėl kurios buvo perduotas valstybės turtas, ar vykdo visas panaudos sutartyje numatytas sąlygas, ar sveikatos priežiūros įstaigai nepanaikintas licencijos (leidimo) galiojimas (žr. ministerijos nuomonę).

Ministerijos paaiškinimas

„Už turto naudojimą pagal paskirtį atsako įstaigos. Be to, dėl didelio užimtumo ir žmogiškųjų išteklių trūkumo nėra galimybės prižiūrėti apie 300 panaudos gavėjų naudojamą turtą“.

Ministerija neturėdama tikslios informacijos apie sudarytų sutarčių skaičių, perduoto turto plotą ir pan., neatlieka jokių su šiuo turtu ir jo panaudojimo lygiu susijusių analizių ar tyrimų. Be šių duomenų, nors ir būdama reikšmingos valstybinės sveikatos sistemos turto dalies valdytoja, ministerija neišnaudoja jai suteiktos galimybės betarpiškai valdyti informaciją apie šį turtą, jo pokyčius ir remdamasi ja priimti pagrįstus sprendimus, pvz., dėl įrangos ir pastatų, investicijų jiems poreikio planavimo ir paskirstymo, dėl tinkamiausio sveikatos priežiūros paslaugų tinklo sukūrimo.

Ministerija turėtų imtis priemonių šiai situacijai taisyti: suskaičiuoti visą perduotą turtą, sudaryti teisės aktus atitinkančias sutartis ir ieškoti būdų užtikrinti panaudos sutarčių priežiūrą.

²⁶ LR valstybės ir savivaldybių turto valdymo, naudojimo ir disponavimo juo įstatymas, 1998-05-12 Nr. VIII-729.

2.2. Valstybės turto nuoma galėtų duoti didesnę naudą

Jeigu valstybės ilgalaikis materialusis turtas nenaudojamas valstybinėms funkcijoms įgyvendinti, turto valdytojas gali priimti sprendimą tą turtą išnuomoti.²⁸ Taigi viešosioms sveikatos priežiūros įstaigoms panaudos pagrindais perduotą valstybės turtą, nenaudojamą jų veiklai vykdyti, ministerija išnuomoja. 2016 m. gruodžio 31 d. duomenimis, ministerija iš viso buvo pasirašiusi 76 nuomos sutartis, pagal kurias iš viso išnuomota 5 347 kv. m patalpų. 2015 m. už patalpų nuomą iš viso gauta 432,5 tūkst. Eur pajamų. 2015–2016 m. pasirašytų turto nuomos sutarčių pavyzdžiai pateikti 2 priede.

Audito metu nustatėme, kad ministerija, būdama valstybės turto valdytoju, neturi reikiamos informacijos, kad galėtų sėkmingai valdyti ir disponuoti šiuo turtu ir teisės aktuose valdytojui numatytas nuomos funkcijas atlieka formaliai, pavesdama turto nuomos procedūras realiai vykdyti panaudos gavėjams – sveikatos priežiūros viešosioms įstaigoms:

- ministras sprendimą išnuomoti patalpas ar pratęsti nuomos sutartį priima po to, kai į ministeriją kreipiasi įstaiga, kurioje yra norimos išnuomoti patalpos, arba nuomininkas (baigiantis sudarytos nuomos sutarties terminui). Pati ministerija neinicijuoja laisvų patalpų sveikatos priežiūros viešosiose įstaigose išnuomavimo / nuomos sutarties pratęsimo, nes nedisponuoja informacija apie laisvas, asmens sveikatos priežiūros įstaigų veiklai nereikalingas, nenaudojamas patalpas ar nuomos sutarčių pabaigą;
- organizuoti patalpų nuomos konkursus ministras įgalioja įstaigų vadovus, t. y. ministerija pati neorganizuoja nekilnojamojo turto viešo nuomos konkurso ir nėra sudariusi centrinės nuolatinės ar laikinos turto nuomos konkurso komisijos;
- nuomos sutarties projektą rengti ministras įgalioja įstaigų vadovus, pasilikdamas teisę ministerijai koreguoti pateiktą sutarties projektą. Patalpų nuomos organizavimo procedūras įgaliojus atlikti panaudos gavėjus, apskaičiuotus pradinius nuomos mokesčio dydžius taip pat siūlo viešosios sveikatos priežiūros įstaigos, kurių pagal panaudą gautose patalpose išnuomojama dalis patalpų, o ministerija juos patvirtina ir neišnaudoja galimybės padidinti nuompinigių dydį atsižvelgus į išnuomojamo turto paklausą²⁹.

Ministerijos sudarytos 76 patalpų nuomos sutartys, kurias inicijavo panaudos gavėjai, rodo, kad gydymo įstaigose yra laisvų, gautų pagal panaudą, patalpų. Ministerijai nedalyvaujant perduoto turto inventorizacijose, duomenis apie turto panaudojimą ji gali gauti iš gydymo įstaigų, kurios nėra motyvuotos inicijuoti turto panaudojimą kitais būdais, nes pačioms įstaigoms pavedama užsiimti nuomos organizavimu, o pajamas už turto nuomą gauna valstybė. Esant tokiai situacijai ministerija nežino, kiek turto realiai yra nenaudojamo ir kiek jo galėtų būti išnuomojama (jei toks turtas neperduotinas Turto bankui).

Audito metu analizavome, ar ministerija išnuomodama turtą vertina rinkos kainas. Nustatėme, kad 16 iš 25³⁰ patikrintų sutarčių nuomos mokesčių dydžiai buvo mažesni nei rinkos kainos. 2 lentelėje pateikti pavyzdžiai rodo, kad ministerija nuomodama patalpas ar pratęsdama nuomos sutartis rinkos kainų nevertina (pratęsimo atveju – jų neperskaičiuoja), nes nuomojama mažesne kaina, o kai kuriais atvejais ir su gydymo paskirtimi nesusijusiai veiklai (pavyzdžiui, kirpykla, drabužių ar avalynės taisymo paslaugos).

²⁸ LR valstybės ir savivaldybių turto valdymo, naudojimo ir disponavimo juo įstatymas, 1998-05-12 Nr. VIII-729, 15 str. 1 d.

²⁹ LR finansų ministro 2014-09-30 įsakymu Nr. 1K-306 patvirtintos nuompinigių už valstybės ilgalaikio ir trumpalaikio materialiojo turto nuomą skaičiavimo taisyklės, 12 p.

³⁰ Iš šio skaičiaus eliminuotos sudarytos telefoninio ryšio antenų ir kavos aparatų įrengimo sutartys.

2 lentelė. Patalpų nuomos (2015–2016 m. pasirašytų ir pratęstų sutarčių) kainų pavyzdžiai

Nuomojamų patalpų vieta	Nuomos paskirtis	Nuomojamų patalpų plotas (kv. m.)	Patalpų nuomos kaina (Eur už 1 kv. m.)	Vidutinė rinkos kaina (Eur už 1 kv. m.)*	Kainų statistika (2015-2016 m.)**
Santariškių g., Vilnius	Darbuotojų, pacientų ir lankytojų maitinimui	169,08	3,35	6,13	-
V. Kudirkos g., Šiauliai	Farmacijos veikla	34,23	2,61	5,64	4,2
V. Kudirkos g., Šiauliai	Farmacijos veikla	92,63	3,6	5,64	4,2
V. Kudirkos g., Šiauliai	Sveikatos stiprinimo ir sporto veiklai	362,96	1,25	5,64	4,1
Vytauto g., Palanga	Maitinimo paslaugoms teikti	130,07	8,47	12,9	-
Eivenių g., Kaunas	Smulkaus drabužių taisymo paslaugos	9,74	2,9	4,78	4,5
Eivenių g., Kaunas	Avalynės taisymo paslaugoms teikti	11,04	2,5	5,32	4,5
Hipodromo g., Kaunas	Maisto produktų prekybos paslaugoms teikti	10,54	3,06	6,09	3,5
V. Kudirkos g., Šiauliai	Ritualinės laidojimo paslaugos	128,45	1,55	5,64	4,1
V. Kudirkos g., Šiauliai	Ortopedinė technika ir specialistų konsultacijos	123,95	0,57	4,53	4,1
Vytauto g., Palanga	Prekyba spauda ir kitomis smulkiomis prekėmis	10,09	4,51	12,9	-

* Vidutinė rinkos kaina skaičiuota 2016 m. lapkričio mėn. interneto skelbimų portaluose (domo.plius.lt, aruodas.lt.) buvusius skelbimus toje ar šalia esančiose gatvėse

** Nekilnojamojo turto kainų statistikos nuo 2015 m. sausio mėn. iki 2016 m. gruodžio mėn. vidurkis pagal interneto portalo <https://www.aruodas.lt/kainu-statistika/> duomenis tame miesto rajone

Šaltinis – Valstybės kontrolė pagal Sveikatos apsaugos ministerijos pateiktus ir internete skelbiamus duomenis

Siekdama taisyti padėtį turto nuomos procese, ministerija pirmiausia turėtų atlikti turto panaudojimo analizę ir, jei šis turtas neperduotinas Turto bankui, ieškoti būdų, užtikrinančių jo naudojimo efektyvumą.

2.3. Ministerija nenaudojamo turto klausimus sprendžia formaliai

Viešojo sektoriaus subjektai privalo inventorizuoti visą turimą turtą.³¹ Inventorizacija yra vienas svarbiausių būdų nustatyti turto buvimo faktą, jo būklę, naudojimą. Esant dabartiniam turto valdymo modeliui sveikatos apsaugos srityje, ministerija perduoto pagal panaudą turto

³¹ LR Vyriausybės 1999-06-03 nutarimu Nr. 719 patvirtintos Inventorizacijos taisyklės, 8 p.

inventorizacijoje nedalyvauja, ją atlikti paveda panaudos gavėjams. Nedalyvaudama inventorizacijose ir netaikydama kitų alternatyvų, ministerija pati neįsitikina perduoto turto buvimu, jo būkle įstaigose ar naudojimu pagal paskirtį, todėl neturi galimybės laiku priimti šia informacija pagrįstų sprendimų dėl turto tolimesnio panaudojimo, tačiau neįžvelgia problemos šioje situacijoje ir nesiekia jos spręsti manydama, kad jos vaidmuo pakankamas.

Ministerijos paaiškinimas

Atsižvelgiant į tai, kad valstybės turtą pagal panaudos sutartis naudoja apie 300 viešųjų įstaigų, ir į esamus žmogiškuosius išteklius, ministerijos vaidmuo organizuojant pripažinto nereikalingu arba netinkamu (negalimu) naudoti turto, perduoto sveikatos priežiūros viešosioms įstaigoms pagal panaudos sutartis, aukcionus, yra pakankamas.

Įstatyme³² numatyta, kad turtas turi būti nurašomas, jeigu pripažinto nereikalingu arba netinkamu naudoti valstybės turto negalima panaudoti. 2015 m. iš viso nurašyta pagal panaudą perduoto turto, kurio bendra įsigijimo vertė 5 701,0 tūkst. Eur (likutinė vertė 308,8 tūkst. Eur). Nustatėme, kad Sveikatos apsaugos ministerijos patikėjimo teise valdomo turto nurašymo procesas užsitęsia iki poros metų, o tai gali turėti įtakos parduodamo turto (medicininės įrangos ir kito materialaus turto) kainos mažėjimui. Pavyzdžiui, dviejų iš septynių 2015 metais įvykusių aukcionų organizavimas užsitęsė iki 9–10 mėn. nuo įstaigų siūlymo turtą pripažinti nereikalingu:

- VŠĮ Respublikinė Kauno ligoninė dėl turto pripažinimo nereikalingu kreipėsi 2013-12-16 į ministeriją, ši jį pripažino nereikalingu, netinkamu (negalimu) naudoti 2014-01-17 įsakymu Nr. T-9, bet pirmą aukcioną įstaiga organizavo tik 2015-08-27, o turtas nurašytas 2016-06-02;
- VŠĮ Rokiškio psichiatrijos ligoninė dėl turto pripažinimo nereikalingu kreipėsi 2014-08-19 į ministeriją, ši jį pripažino nereikalingu, netinkamu (negalimu) naudoti 2014-12-18 įsakymu Nr. T-62, bet pirmą aukcioną įstaiga organizavo tik 2015-05-26.

Nustatėme ir tokių atvejų, kai medicinos technika buvo nenaudojama iki 8 metų (žr. pavyzdį). Tai rodo, kad ministerija neprižiūri sutarčių vykdymo – nekontroliuoja, ar perduota medicinos technika yra naudojama, tinkama naudoti, o gydymo įstaigai nesikreipus dėl nereikalingo, nenaudojamo turto nurašymo, laiku nepriima sprendimų dėl tokio turto. Tai gali turėti įtakos sprendimui pasirenkant turto realizavimo būdą ir pajamų realizavus šį turtą mažėjimui.

Ilgalaikio turto nurašymo pavyzdžiai

Įstaiga	Turtas	Turto įsigijimo vertė (tūkst. Eur)	Metai, kada paskutinį kartą atliktas techninės būklės įvertinimas	Turto nurašymo metai	Kiek metų turtas buvo nenaudojamas
VŠĮ Gargždų PSPC	Odontologinė įranga, elektrokardiografai, kompresorius, stetoskopas, diagnostikos rinkinys, LOR rinkinys, gliukometrai ir kiti med. prietaisai	11,9	2010	2015	5
VŠĮ LSMUL Kauno klinikos	Elektrokardiografas, ultragarso aparatai, echotomoscopas, analizatorius, radioterapinis linijinis greitintuvas ir kita med. įranga	2 130,9	2007–2011	2015	4–8

Šaltinis – Sveikatos apsaugos ministerijos ir viešųjų sveikatos priežiūros įstaigų pateikti duomenys

³² LR valstybės ir savivaldybių turto valdymo, naudojimo ir disponavimo juo įstatymas, 1998-05-12 Nr. VIII-729, 27 str. 2 d.

Informacijos neturėjimą apie perduoto turto buvimo faktą patvirtina nustatytas atvejis, kai ministerija nekilojamąjį turtą pripažino nereikalingu praėjus 3 metams po to, kai turtas buvo likviduotas – Respublikinė Klaipėdos ligoninė nugriovė 4 statinius 2011 m., o ministras pripažino juos nereikalingais tik 2014 m.

Vienas nereikalingo ar netinkamo naudoti valstybės turto, išskyrus nekilojamąjį, panaudojimo būdų – parduoti jį viešuose prekių aukcionuose.³³ Pripažinus turtą nereikalingu ar netinkamu naudoti ir priėmus sprendimą jį parduoti viešame prekių aukcione, ministerija juos organizuoti (ir nustatyti parduodamo turto kainas) paveda panaudos gavėjams, kurie nėra suinteresuoti dėti didžiausias pastangas jį parduoti kuo brangiau, nes turi skirti išteklių vykdyti turto valdytojo funkcijas, o pajamos, už aukcionuose parduotą turtą atitenka ministerijai (valstybei). 2015 m. už aukcionuose parduotą turtą iš viso gauta 10,2 tūkst. Eur pajamų.

Panaudos gavėjai, kuriems ministerija paveda organizuoti aukcioną, nustato ir pradines turto pardavimo kainas ir tik pavieniais atvejais pateikia jas derinti ministerijai (turto valdytojui). Ministerijos apraše³⁴ nėra jokių nuostatų dėl pradinių kainų nustatymo ar teikimo ministerijai derinti. Kai įstaigos pateikia derinti aukcionuose parduodamo turto kainas, ministerija jas tvirtindama neapžiūri nurašomo turto būklės, neanalizuoja jo rinkos kainų, be to, parduodant medicininę įrangą reikalingi specialistai, galintys įvertinti šio specifinio turto kainas, todėl derinimas su ministerija yra formalus. Ministerija neturi apibendrintos ir nenaudoja informacijos apie skirtingų panaudos gavėjų parduodamo tokio paties turto kainas, todėl negali jų palyginti ar kitais būdais įvertinti jų pagrįstumo.

Apraše³⁵ numatyta, kad parduodamo turto pradinė pardavimo kaina nustatoma atsižvelgiant į įsigijimo savikainą ir rinkos vertę. Netinkamą aukcionuose parduodamo turto pradinių kainų nustatymą rodo pavyzdžiai, kai įvairūs turto vienetai aukcione parduoti gerokai didesne nei pradinė kaina.

Aukcionuose parduodamo turto pradinių kainų pavyzdžiai

Turtas	Įsigijimo vertė (Eur)	Pradinė pardavimo kaina (Eur)	Pardavimo suma (Eur)
Rentgeno aparatas	18 326,87	11,0	230,0
Sterilizatorius BK-75	305,5	0,29	54
Aparatas EKRN-2	527,9	0,29	19,6
Elektrinė keptuvė	423,42	0,29	77,0
Automobilis GAZ 3507	2 047,03	144,81	415,0
Automobilis <i>Hyundai</i> H100	24 581,5	145,0	450,0

Šaltinis – Sveikatos apsaugos ministerijos pateikti duomenys

Aukcionų dalyvių bilietų mokesčių dydžiai teisės aktuose nėra numatyti, o ministerija, būdama turto valdytoja, nedalyvauja ir aukcionų bilietų kainų nustatyme, todėl šios kainos nustatomos labai skirtingai: viena iš septynių įstaigų, 2015 m. organizavusių aukcioną, norėdama pritraukti daugiau dalyvių, nustatė 0 Eur dalyvio mokesį, kitų įstaigų nustatyti mokesčiai už vieną aukciono dalyvio bilietą yra nuo 1 iki 5 Eur, vienu atveju siekia 60 Eur (ir 15 Eur už aukciono žiūrovo bilietą), o tai turi įtakos dalyvių skaičiui ir aukciono sėkmei bei pajamų už parduotą turtą dydžiui.

Ministerija turėtų ieškoti būdų, leidžiančių įsitikinti sveikatos priežiūros įstaigoms perduoto turto būkle, naudojimu ir dėl nenaudojamo turto laiku priimti racionalius sprendimus.

³³ LR valstybės ir savivaldybių turto valdymo, naudojimo ir disponavimo juo įstatymas, 1998-05-12 Nr. VIII-729, 27 str. 1 d. 4 p.

³⁴ Patvirtinta LR sveikatos apsaugos ministro 2012-05-30 įsakymu Nr. V-489 „Dėl Sveikatos apsaugos ministerijos patikėjimo teise valdomo turto, perduoto panaudos pagrindais, pripažinimo nereikalingu arba netinkamu (negalimu) naudoti, nurašymo ir likvidavimo“.

³⁵ LR Vyriausybės 2001-05-09 nutarimu Nr. 531 patvirtintas Nereikalingo arba netinkamo (negalimo) naudoti valstybės ir savivaldybių turto pardavimo viešuose prekių aukcionuose tvarkos aprašas, 13 p.

REKOMENDACIJŲ ĮGYVENDINIMO PLANAS

Rekomendacijos eilės numeris ataskaitoje	Rekomendacija	Subjektas, kuriam pateikta rekomendacija	Veiksmas / Priemonės / Komentarai*	Rekomendacijos įgyvendinimo terminas (data)*
1.	Kad būtų sudarytos prielaidos atskirti politikos formavimą ir jos įgyvendinimą bei efektyviai valdyti pagal panaudą perduotą turtą: peržiūrėti struktūrinių padalinių vykdomas šio turto valdymo ir su tuo susijusias funkcijas bei nustatyti aiškią atsakomybę už jų vykdymą, kad jos būtų naudingos sveikatos apsaugos politikos sprendimams priimti.	Sveikatos apsaugos ministerija	1. Peržiūrėjus ministerijos struktūrą pavesti vienam padaliniiui konkrečias pagal panaudą perduoto turto valdymo funkcijas ir siektinus veiklos rodiklius. 2. Centralizuotai valdomo sektorinio turto valdytojo funkcijas atskirti nuo valdomo turto apskaitos vedimo bei kitų techninių darbų atlikimo, šias funkcijas priskiriant vienai iš ministerijai pavaldžių įstaigų, jeigu atlikus sisteminę analizę ši priemonė pasitvirtintų kaip efektyvus sprendimas.	2017-12-31 2018-06-01
2.	Peržiūrėti ministerijos sudarytas panaudos sutartis lyginant su faktiškai sveikatos priežiūros įstaigoms perduotu naudotis valstybės turtu ir, esant reikalui, inicijuoti jų atnaujinimą ar sudaryti naujas sutartis, taip užtikrinant, kad visas valstybės turtas sveikatos priežiūros įstaigoms naudotis būtų perduotas pagal tinkamiausias sąlygas tam turtui valdyti.	Sveikatos apsaugos ministerija	1. Atlikti sveikatos priežiūros įstaigoms perduoto turto duomenų analizę ir jos pagrindu priimti atitinkamus sprendimus efektyvesniam turto valdymui. 2. Peržiūrėti panaudos sutartis ir nustatyti neterminuotų panaudos sutarčių galiojimo terminus sutartyse, kuriose nėra nustatytos panaudos gavėjo prievolės apdrausti turtą ar nurodyti netikslūs duomenys apie perduotą turtą (pvz., nurašyta dalis turto vienetų), atlikti šių sutarčių pakeitimus. 3. Svarstyti poreikį ir galimybę sudaryti be teisinio pagrindo perduoto turto panaudos sutartis.	2017-12-31 2018-06-01 2017-12-31
3.	Kad dėl nenaudojamo turto laiku būtų priimti racionalūs sprendimai:			
3. 1.	atlikti valstybės turto, perduoto pagal panaudą, naudojimo analizę;	Sveikatos apsaugos ministerija	1. Atlikti alternatyvių turto valdymo kaštų palyginimo analizę, siekiant įvertinti perduoto turto valdymo efektyvumą ir optimizuoti kaštus. 2. Atlikti nenaudojamo turto analizę, siekiant jį išnuomoti, perskirstyti pagal realų poreikį ar perduoti Turto	2017-12-31 2018-06-01

Rekomendacijos eilės numeris ataskaitoje	Rekomendacija	Subjektas, kuriam pateikta rekomendacija	Veiksmas / Priemonės / Komentarai*	Rekomendacijos įgyvendinimo terminas (data)*
			<p>bankui, jei turtas nereikalingas.</p> <p>3. Parengti išnuomoto turto detalią suvestinę, leisiančią užtikrinti efektyvų nuomos sutarčių monitoringą ir administravimą, siekiant valstybės turto panaudojimo efektyvumo.</p> <p>4. Įvertinti valstybės turto nuomą reglamentuojančius teisės aktus ir inicijuoti teisės aktų pakeitimus, susijusius su efektyvesniu ministerijos valdomo turto nuomos įgyvendinimu.</p>	<p>2017-12-31</p> <p>2017-12-31</p>
3. 2.	ieškoti būdų, leidžiančių vykdyti nuolatinę stebėseną įsitikinant turto buvimu ir būklės įvertinimu.	Sveikatos apsaugos ministerija	<p>1. Parengti ir patvirtinti sveikatos apsaugos ministro įsakymo projektą dėl turto, perduoto sveikatos priežiūros įstaigoms, valdymo priežiūros tvarkos aprašo, kuriame būtų nustatyta turto valdymo veiklos planavimas, j valdymo efektyvumo kriterijai, perduoto turto valdymo kontrolės mechanizmas.</p> <p>2. Vykdyti perduoto turto naudojimo patikrinimus turto buvimo vietoje. Jei bus nustatyta panaudos gavėjų, kurie nevykdo veiklos, dėl kurios buvo perduotas valstybės turtas, arba šį turtą naudoja ne pagal paskirtį, arba neteisėtai turtas perduotas tretiesiems asmenims, nutraukti panaudos sutartis ir taikyti numatytas atsakomybės priemones.</p>	<p>2017-06-31</p> <p>2017-12-31</p>
4.	Turto valdytojo planavimo dokumentuose nustatyti veiklos rodiklius, kurie parodytų perduoto turto valdymo efektyvumą.	Sveikatos apsaugos ministerija	<p>1. Nustatyti efektyvaus turto valdymo rodiklius;</p> <p>2. Pakeisti ministerijos strateginius dokumentus (2017–2019 m. strateginį veiklos planą, patvirtintą sveikatos apsaugos ministro 2017-01-31 įsakymu Nr. 82, 2017 m. veiklos planą, patvirtintą sveikatos apsaugos ministro 2017-03-14 įsakymu Nr. V-308), įtvirtinant nurodytų</p>	<p>2017-12-31</p> <p>2017-06-31</p>

Rekomendacijos eilės numeris ataskaitoje	Rekomendacija	Subjektas, kuriam pateikta rekomendacija	Veiksmai / Priemonės / Komentarai*	Rekomendacijos įgyvendinimo terminas (data)*
			priemonių įgyvendinimą ir jos terminus. 3. Papildyti viešųjų įstaigų veiklos vertinimo rodiklius, įtvirtinant efektyvaus perduoto turto valdymo ir naudojimo kokybinį rodiklį (sveikatos apsaugos ministro 2011-12-01 įsakymo Nr. V-1019 pakeitimai).	2017-12-31
<p>*- priemonės ir terminus rekomendacijoms įgyvendinti pateikė Sveikatos apsaugos ministerija. Atstovas ryšiams, atsakingas už Valstybės kontrolės informavimą apie rekomendacijų įgyvendinimą plane nustatytais terminais: sveikatos apsaugos ministro patarėjas Danas Bakša, tel. (8 5) 205 3374, el. p. danas.baksa@sam.lt</p>				

1-ojo audito departamento direktorius

Laimonas Čiakas

1-ojo audito departamento vyriausioji valstybinė auditorė

Akvilė Lekaveckaitė

Valstybinio audito ataskaitos kopija pateikta Lietuvos Respublikos Seimo Audito komitetui.

Auditas atliktas, vykdant 2016-01-12 pavedimą Nr. P-10-2

Auditą atliko valstybinių auditorių grupė:

Akvilė Lekaveckaitė (grupės vadovas)

Danutė Sidabraitė

Giedrė Jurevičienė (nuo 2016-11-08)

PRIEDAI

Valstybinio audito ataskaitos
 „Viešosioms sveikatos priežiūros įstaigoms
 perduoto valstybės turto valdymas“
 1 priedas

Audito metodai ir procedūros

Eil. Nr.	Metodas	Tikslai
1.	<p>Dokumentų peržiūra ir duomenų analizė:</p> <ul style="list-style-type: none"> ▪ su valstybės turto valdymu, viešųjų įstaigų valdymu, Sveikatos apsaugos ministerijos veikla susiję teisės aktai; ▪ Sveikatos apsaugos ministerijos dokumentai, susiję su pagal panaudą perduoto turto valdymu, naudojimu ir disponavimu juo; ▪ viešųjų sveikatos priežiūros įstaigų dokumentai, susiję su pagal panaudą gauto turto valdymu ir naudojimu. 	<p>Nustatyti:</p> <ul style="list-style-type: none"> • ar teisinis reglamentavimas yra tinkamas; • su audito objektu susijusias problemas.
2.	<p>Pokalbiai su:</p> <ul style="list-style-type: none"> ▪ Sveikatos apsaugos ministerijos vadovybe, Turto valdymo ir ūkio skyriaus darbuotojais, Finansų ir apskaitos skyriaus darbuotojais, Sveikatos ekonomikos departamento darbuotojais, Vidaus audito skyriaus darbuotojais; ▪ Viešųjų sveikatos priežiūros įstaigų darbuotojais; ▪ Lietuvos Respublikos Seimo Sveikatos reikalų komiteto atstovais; ▪ Nacionalinės sveikatos priežiūros įstaigų asociacijos atstovu; ▪ Lietuvos Respublikos Prezidento kanceliarijos atstovais; ▪ Finansų ministerijos atstovais. 	<p>Išsiaiškinti valstybės turto, perduoto viešosioms sveikatos priežiūros įstaigoms, valdymo būdą, ar jis efektyvus, jo problemas, perspektyvas. Pasitikslinti gautą informaciją, neaiškumus.</p>

Valstybinio audito ataskaitos
 „Viešosioms sveikatos priežiūros įstaigoms
 perduoto valstybės turto valdymas“
 2 priedas

2015–2016 m. sudarytų turto nuomos sutarčių pavyzdžiai

Eil. Nr.	Turto adresas	Nuomos paskirtis	Išnuomotų patalpų plotas (kv. m)
1	Šiltnamių g. 29, Vilnius (VšĮ Respublikinė Vilniaus universitetinė ligoninė)	Patologijos diagnostikos laboratorijos veiklai vykdyti	28,24
2	Šiltnamių g. 29, Vilnius (VšĮ Respublikinė Vilniaus universitetinė ligoninė)	Maitinimo paslaugoms teikti	354,41
3	Šiltnamių g. 29, Vilnius (VšĮ Respublikinė Vilniaus universitetinė ligoninė)	Farmacijos veikla	60,08
4	Eivenių g. 2, Kaunas (Lietuvos sveikatos mokslų universiteto ligoninė Kauno klinikos)	Smulkaus drabužių taisymo paslaugos	9,74
5	V. Kudirkos g. 99, Šiauliai (VšĮ Respublikinė Šiaulių ligoninė)	Ritualinėms laidojimo paslaugoms teikti	128,45
6	V. Kudirkos g. 30, Šiauliai (VšĮ Respublikinė Šiaulių ligoninė)	Sveikatos stiprinimo ir sporto veiklai	362,96
7	V. Kudirkos g. 99C, Šiauliai (VšĮ Respublikinė Šiaulių ligoninė)	Prekyba spauda ir kitomis smulkiais prekėmis	6,60
8	Liepojos g. 45, Klaipėda (VšĮ Klaipėdos jūrininkų ligoninė)	Farmacijos veikla	93,14
9	Vytauto g. 153, Palanga (VšĮ Palangos reabilitacijos ligoninė)	Prekyba spauda ir kitomis smulkiais prekėmis	10,09
10	Vytauto g. 153, Palanga (VšĮ Palangos reabilitacijos ligoninė)	Maitinimo paslaugoms teikti	130,07
11	Eivenių g. 2, Kaunas (Lietuvos sveikatos mokslų universiteto ligoninė Kauno klinikos)	Avalynės taisymo paslaugoms teikti	11,04
12	V. Kudirkos g. 97, Šiauliai (VšĮ Respublikinė Šiaulių ligoninė)	Maitinimosi paslaugos	27,30
13	Hipodromo g.13, Kaunas (VšĮ Respublikinė Kauno ligoninė)	Maisto produktų prekybos paslaugoms teikti	10,54
14	Architektų g. 77, Šiauliai (VšĮ Respublikinė Šiaulių ligoninė)	Prekyba spauda	5,10
15	Eivenių g. 2, Kaunas (Lietuvos sveikatos mokslų universiteto ligoninė Kauno klinikos)	Kirpyklos veiklai	25,43

Šaltinis – Valstybės kontrolė pagal Sveikatos apsaugos ministerijos pateiktus duomenis